

HØRINGSNOTAT

Endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (forlenget strømstønad)

Endringer i midlertidig forskrift om strømstønad

Innhold

Innhold	3
1. Innledning	4
2. Bakgrunn	4
3. Gjeldende rett	5
3.1. Strømstønadsloven	5
3.2. Midlertidig forskrift om strømstønad	5
4. Departementets forslag	6
4.1. Forlengelse av strømstønadsloven	6
4.2. Forlengelse av midlertidig forskrift om strømstønad	6
4.3. Forholdet til annet lovverk	6
5. Økonomiske og administrative konsekvenser	7
6. Forslag til endringer	8
6.1. Endringer i strømstønadsloven	8
6.2. Endringer i forskrift til strømstønadsloven	8

1. Innledning

Departementet foreslår endringer i midlertidig lov av 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (strømstøndsloven). Det foreslås at loven forlenges med ett år.

Strømstøndsloven er vedtatt som en midlertidig lov, og gjelder energibruk fra og med desember 2021 til og med mars 2023. Formålet med loven er å etablere en midlertidig ordning for økonomisk stønad til husholdninger som følger av ekstraordinære strømutfgifter. På bakgrunn av oppdaterte vurderinger av kraftsituasjonen fremover, foreslår departementet at strømstøndsloven forlenges slik at strømforbruk fra og med desember 2021 til og med mars 2023 omfattes. Departementet foreslår endringer i § 2 om lovens virkeområde og i § 12 om ikrafttredelse og opphevelse av loven. Det foreslås ingen øvrige endringer i loven.

Departementet foreslår tilsvarende endringer i midlertidig forskrift av 21. januar 2022 nr. 103 om strømstønad. I forskriften er det bestemmelser som inkluderer fellesmålt husholdningsforbruk i ordningen. Disse foreslås også videreført.

2. Bakgrunn

Siden august 2021 har strømprisene i Sør-Norge ligget på et svært høyt nivå. Dette toppet seg i desember da månedsprisen endte på 177 øre per kWh. Til sammenlikning har gjennomsnittsprisen mellom 2010 og 2020 vært på 33 øre per kWh i 2021-kroner. I løpet av de to første månedene av 2022 falt kraftprisene i Sør-Norge noe sammenliknet med de høyeste nivåene i desember.

Kraftprisene har økt betydelig i flere europeiske land etter Russlands invasjon av Ukraina den 24. februar. Dette gjelder særlig i land der gasskraften utgjør en stor del av kraftmiksen, men også kullprisene øker nå. For eksempel har kraftprisen i Tyskland økt fra 123 øre per kWh den 24. februar, til 338 øre per kWh den 3. mars. Kraftprisen i Tyskland har fortsatt å øke, og 8. mars lå den på 487 øre per kWh.

Kraftprisene i Norge har også økt de senere ukene. Fra å være 116 øre per kWh i Sør-Norge den 24. februar, er kraftprisen 8. mars på 257 øre per kWh. Prisnivået i Midt- og Nord-Norge har ikke økt etter 24. februar. I snitt har kraftprisen i Midt- og Nord-Norge ligget på 22 øre per kWh så langt i 2022, etter 24. februar har snittprisen vært om lag 14 øre per kWh.

Norge er del av et integrert kraftmarked med Norden og Europa. Det gjør at den norske kraftprisen ikke bare påvirkes av forhold i Norge, men også av forholdene i landene vi handler kraft med. Det er uklart hvilke effekter de vestlige sanksjonene overfor Russland vil ha for kraftmarkedet i Europa. Per nå er det ikke mulig å gi et sikkert svar på hvilken innvirkning dette vil ha på kraftprisen norske husstander og industri betaler. For Norges del er det fortsatt lav fyllingsgrad i magasinene i Sør-Norge, mens fyllingsgraden i Midt- og Nord-Norge er rundt normalen. Dette bidrar, sammen med begrensninger i nettet sørover, til at prisnivået er lavt i de nordlige delene av landet.

Usikkerheten om kraftprisene gjennom 2022, og særlig vinteren 2022-2023, er stor, og svært avhengig av utviklingen i de europeiske markedene. De høye strømprisene vil ifølge NVE

trolig vedvare gjennom resten av vinteren 2021/2022 og sannsynligvis også 2022/2023. Forventninger om fortsatt høye gasspriser i Europa er den viktigste årsaken. I tillegg er CO₂-prisene høye, og det er usikkerhet rundt hvor mye vannmagasinene, særlig i Sør-Norge, fylles opp frem mot neste vinter. Også terminprisene tyder på høye kraftpriser fremover. Nivået på terminprisene har økt siden 24. februar.

3. Gjeldende rett

3.1. Strømstønadsloven

Den midlertidige strømstønadsordningen for husholdninger skal kompensere for ekstraordinært høye utgifter til strømforbruk. Den gjelder i perioden fra og med desember 2021 til og med mars 2022. Ordningen er regulert i midlertidig lov av 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (strømstønadsloven).

Målet med ordningen er å bidra til en reduksjon av utgiftene til strømforbruk i den månedlige strømregningen for private husholdninger tilknyttet distribusjonsnett, dersom strømprisen overstiger en fastsatt terskelverdi. Strømstønadsordningen er utformet slik at staten gir stønad til husholdningene dersom gjennomsnittlig elspotpris for måneden overstiger terskelnivået på 70 øre per kWt i det prisområdet husholdningen befinner seg. Ved beregning av stønad skal differansen mellom den gjennomsnittlige månedlige elspotprisen og terskelverdien på 70 øre per kWt eksklusiv merverdiavgift legges til grunn. Dette beløpet skal multipliseres med stønadsgraden. For energibruk fra januar til mars 2022 er stønadsgraden 80 prosent. For strømforbruk i desember 2021 er stønadsgraden 55 prosent.

Strømstønadsordningen administreres av nettselskapene, som sørger for at stønad så langt som mulig gis som et fradrag på strømregningen. Ansvar for å forvalte ordningen er lagt til Reguleringsmyndigheten for energi (RME). RME beregner stønadssats og fører tilsyn med ordningen.

Etter strømstønadsloven § 4 har nettkunder med egen strømmåler som er rettmessig registrert som husholdningskunde hos nettselskapet rett til stønad etter ordningen. Ordningen er avgrenset mot blant annet fritidsboliger og næringsvirksomhet.

Det ble i Prop. 44 L (2021-2022) forutsatt at også fellesmålt husholdningsforbruk skulle inkluderes i ordningen så snart det var funnet praktiske løsninger for dette.

3.2. Midlertidig forskrift om strømstønad

Gjennom midlertidig forskrift av 21. januar 2022 nr. 103 om strømstønad er ordningen utvidet til å omfatte fellesmålt husholdningsforbruk i boligselskaper. Formålet med forskriften er at også husholdninger med fellesmålt forbruk skal inkluderes i ordningen. Med boligselskap menes i forskriften eierseksjonssameier, borettslag, boligaksjeselskaper og ikke-seksjonerte boligsameier. Forskriften gjelder etter § 2 strømforbruk i perioden fra og med desember 2021 til og med mars 2022.

Stønad til fellesmålt husholdningsforbruk i boligselskap administreres av nettselskapene og forvaltes av RME tilsvarende som for husholdningene. Stønad beregnes på samme måte som etter strømstønadsloven, men med noen tilpasninger som er regulert i forskriften. Etter forskriften § 5 gis det ikke stønad for fellesmålt forbruk som i sum overstiger 5000 kWt per måned per boenhet. Stønad som er gitt eller gis på bakgrunn av strømmålere i den enkelte boenhet, kommer i tillegg.

Boligselskapet må innrapportere overskridelser av forbrukstaket på 5 000 kWt på boenhet til nettselskapet, jf. forskriften § 6. Boligselskapene har ansvar for å sørge for at støtten faktisk kommer husholdningene til gode. Boligselskapet med felles oppvarmings- eller ventilasjonssystem skal også rapportere til nettselskapet hvis mer enn 20 prosent av oppvarmet areal benyttes av andre enn boligselskapets husholdninger, jf. forskriften § 7. Nettselskapet justerer stønadsbeløpet i tråd med eventuelle innrapporteringer.

4. Departementets forslag

4.1. Forlengelse av strømstønadsloven

Som følge av oppdaterte vurderinger av kraftsituasjonen fremover, foreslår departementet at det tidsmessige virkeområdet i strømstønadsloven i § 2 forlenges. Endringen innebærer at strømforbruk hos husholdninger fra og med desember 2021 til og med mars 2023 omfattes av ordningen. Dette omfatter også strømstønad til boligselskaper. Strømstønadsloven § 12 foreslås endret slik at loven oppheves 1. juli 2023. Midlertidig forskrift om strømstønad foreslås endret tilsvarende, jf. punkt 4.2. Øvrige bestemmelser i strømstønadsloven videreføres.

Departementet viser til at det fortsatt er viktig at strømkundene skal ha insentiver til å gjøre energieffektive valg, særlig når ordningen forlenges i tid. En slik forlengelse vil bidra til å dempe konsekvensene av de høye strømutgiftene for husholdningene.

Departementet foreslår ingen øvrige endringer i strømstønadsloven eller midlertidig forskrift om strømstønad til boligselskaper.

4.2. Forlengelse av midlertidig forskrift om strømstønad

Midlertidig forskrift om strømstønad gjelder etter forskriften § 2 strømforbruk fra og med desember 2021 til og med mars 2022. Departementet foreslår at forskriftens tidsmessige virkeområde endres tilsvarende som strømstønadsloven. Departementet foreslår at midlertidig forskrift om strømstønad § 11 endres slik at forskriften gjelder til 1. juli 2023.

4.3. Forholdet til annet lovverk

Forholdet til forvaltningsloven er omtalt i Prop. 44 L (2021-2022). Ved uenighet mellom nettselskap og nettkunde om rett til å bli omfattet av ordningen, kan nettkunden bringe saken inn for avgjørelse hos RME. Vedtaket fra RME kan ikke påklages. I proposisjonen punkt 3.4 er det gjort en nærmere vurdering av behovet for unntak fra forvaltningslovens ordinære regler om klagebehandling. Etter departementets syn er disse vurderingene også dekkende for

en forlengelse av ordningens varighet. Etter departementets vurdering vil adgangen til å bringe saken inn for avgjørelse hos Reguleringsmyndigheten for energi gi en betryggende saksbehandling, samtidig som effektivitetshensyn ivaretas.

Forholdet til personopplysningsloven er omtalt i Prop 44 L (2021-2022) punkt 3.6. Etter strømstøndsloven § 5 beregner nettselskapet støndsbeløp for hver enkelt nettkunde med rett til stønad på grunnlag av støndssats og kundens månedlige strømforbruk. Det er i strømstøndsloven § 3 hjemmel for at departementet kan gi nærmere bestemmelser om forvaltning av ordningen, herunder om behandling av personopplysninger. Departementet foreslår ingen endringer i bestemmelsen.

Departementet viser for øvrig til vurderingene av forholdet til energiloven og EØS-rettslige rammeverk, herunder energimarkedsregelverket og regelverket om offentlig støtte, som er inntatt i Prop 44 L (2021-2022). Departementet viser til at forslaget innebærer en forlengelse av ordningen slik den gjelder i dag, men at det fremdeles foreslås at loven vil være tidsbegrenset. Som det er redegjort for i Prop. 44 L (2021-2022) punkt 3.8.2 griper ordningen ikke inn i organiseringen av kraftmarkedet, verken i engrosmarkedet eller sluttbrukermarkedet.

Forslaget om forlengelse av ordningen innebærer blant annet at taket for maksimalt månedlig forbruk for den enkelte husholdning videreføres, i tillegg til terskelverdien for når det skal gis stønad. Etter departementets vurdering vil strømkundene fremdeles ha insentiver til å begrense strømforbruket dersom prisene blir høye og å kunne gjøre energieffektive valg.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Bevilgningen til strømstøndsordningen ble i behandlingen av Prop. 45 S (2021-2022) på usikkert grunnlag satt til 5,5 mrd. kroner, jf. Innst. 103 S (2021-2022). Med en terskelverdi på 70 øre per kWt eksklusiv merverdiavgift og en støndsgrad på 80 prosent for strømforbruk i perioden fra og med januar 2022 til og med mars 2022, basert på terminpriser pr. 5 januar, ble totale utgifter under støndsordningen inkludert merverdiavgift anslått å øke med i størrelsesorden 2 mrd. kroner. I tillegg kom virkningen av økt strømpris for desember 2021.

Samlede utgifter for staten av den gjeldende støndsordningen vil avhenge av den faktiske gjennomsnittlige elspotprisen i de ulike prisområdene samt det faktiske forbruket i perioden, men er foreløpig anslått til totalt 8,9 mrd. kroner i 2022, jf. Innst 119 S (2021-2022). Ved utvidelsen av strømstøndsordningen til å gjelde fellesmålt husholdningsforbruk i boligselskap ble i økningen i bevilgningen anslått til 300 mill. kroner, jf. Prop. 55 S (2021-2022) og Innst 171 S (2021-2022). Til sammen er overslagsbevilgningen for stønad til husholdninger i perioden desember 2021 til og med mars 2022 på totalt 9,2 mrd. kroner.

Departementet ber høringsinstansene særlig om tilbakemelding på eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser høringsinstansene vil kunne få av forlengelsen.

6. Forslag til endringer

6.1. Endringer i strømstønsloven

Forslag til lov om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (forlenget strømstønad)

I

I midlertidig lov 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd skal lyde:

Loven gjelder energibruk fra og med desember 2021 til og med mars 2023.

§ 12 annet ledd skal lyde:

Loven oppheves 1. juli 2023.

II

Loven trer i kraft straks.

6.2. Endringer i forskrift til strømstønsloven

Forslag til forskrift om endringer i midlertidig forskrift om strømstønad

I

I midlertidig forskrift av 21 februar 2022 nr. om strømstønad gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Forskriften gjelder strømforbruk fra og med desember 2021 til og med mars 2023.

§ 11 skal lyde:

Forskriften trer i kraft 1. februar 2022 og oppheves 1. juli 2023.

II

Forskriften trer i kraft straks.